

**Міністерство внутрішніх справ України
ГУНП В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Серія: «БІБЛІОТЕКА ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ»

**ПОРЯДОК ЗБОРУ МАТЕРІАЛІВ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ
ПРАВопорушень у сфері обігу валюти,
цінних паперів, а також пов'язаних
із діяльністю ломбардів**

Методичні рекомендації

Колектив авторів

Дніпро
2017

УДК 342.95
П 59

*Рекомендовано науково-методичною
радою Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 8 від 25.04.2017)*

Авторський колектив: *Мінка Т.П.* – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності; *Манжула А.А.* – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності; *Голобородько Д.В.* – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності; *Руфанова В.М.* – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри кримінального права та кримінології.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Миколенко О.І. – завідувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, доктор юридичних наук, професор;

Мержиловський О.С. – заступник начальника відділу управління захисту економіки в Дніпропетровській області Департаменту захисту економіки Національної поліції України.

П 59 Порядок збору матеріалів та документування правопорушень у сфері обігу валюти, цінних паперів, а також пов'язаних із діяльністю ломбардів : Методичні рекомендації / Кол. авторів. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. – 40 с.

На підставі аналізу законодавства України, практики діяльності органів та підрозділів Національної поліції України викладено правові, теоретичні та організаційні засади порядку збору матеріалів та документування правопорушень у сфері обігу валюти, цінних паперів, а також пов'язаних із діяльністю ломбардів.

Для студентів, курсантів, слухачів та практичних працівників Національної поліції, інших правоохоронних органів, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування.

УДК 342.95

© ДДУВС, 2017

© Мінка Т.П., Манжула А.А.,

Голобородько Д.В., Руфанова В.М., 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері обігу валюти, цінних паперів а також пов'язаних із діяльністю ломбардів	5
1.1. Фінансові санкції	6
2. Основні вимоги щодо збору і оформлення при правопорушеннях у сфері обігу валюти, цінних паперів а також пов'язаних із діяльністю ломбардів	9
3. Алгоритм дій співробітника Національної поліції щодо викриття фактів порушення законодавства в сфері фінансових послуг які надаються ломбардами	10
4. Окремі інструкції для працівників Національної поліції	12
4.1. Щодо ломбардів та інших фінансових установ	12
4.2. Щодо обігу грошової валюти	13
4.3. Щодо цінних паперів	14
5. Перелік нормативно-правових актів,регулюючі діяльність ломбардів та інших фінансових установ,обігу цінних паперів та обігу валют	14
ГЛОСАРІЙ	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Проголосивши незалежність, Україна взяла курс на побудову демократичної, правової, держави із запровадженням принципів ринкової економіки. Одним із елементів якої являється функціональний ринок цінних паперів, становлення якого продовжується і на даний час.

А тому ефективне державно-правове регулювання вказаного суб'єкта фінансового ринку буде сприяти як надходженню коштів до державного бюджету, так і покращення фінансового обслуговування населення. Вказані умови полягають в тому, що законодавчо визначаються основи правового регулювання ринку цінних паперів і встановлюються ефективні основи розрахунків. Тобто, юридично забезпечується функціонування одного із елементів фінансового ринку.

Проте, досить часто в такій важливій сфері господарювання виникає низка правопорушень, в тому числі і у сфері обігу валюти, цінних паперів, а також пов'язаних із діяльністю ломбардів.

Дані методичні рекомендації визначають порядок збору матеріалів та документування правопорушень у сфері обігу валюти, цінних паперів а також пов'язаних із діяльністю ломбардів.

Розрахована для працівників практичних підрозділів управлінь захисту економіки, курсантів (студентів) вищих навчальних закладів, юристів, а також широкого кола зацікавлених осіб.

1. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері обігу валюти, цінних паперів, а також пов'язаних із діяльністю ломбардів

У сфері валютного регулювання застосовують адміністративну та кримінальну відповідальність. Адміністративна відповідальність застосовується у формі матеріального відшкодування прямих, побічних збитків, утраченої вигоди, матеріального відшкодування моральної шкоди, а також майнових санкцій. Кримінальна відповідальність запроваджується лише у випадках, передбачених кримінальним законодавством України.

Валютне законодавство – це система правових норм, які визначають порядок здійснення операцій з валютними цінностями всередині країни та у взаємовідносинах з іншими країнами.

Розв'язання питання щодо відповідальності (адміністративної чи кримінальної) за порушення валютного законодавства залежить від:

- виду валютних цінностей – іноземна валюта, цінні папери в іноземній валюті;
- виду операцій (незаконні скуповування, продаж, обмін, використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави);
- ознак суб'єкта – юридична особа, фізична особа; резидентності – резидент, нерезидент.

Відповідно до ст. 16 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» 19 лютого 1993 року № 15-93 порушенням валютного законодавства України є: незаконні скуповування, продаж, обмін чи використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави, тобто вчинення цих дій без відповідного дозволу (ліцензії), якщо відповідно до цього Декрету та інших актів валютного законодавства наявність такого дозволу (ліцензії) є обов'язковою, тягнуть за собою адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із чинним законодавством України.

Відповідно до п. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 18 квітня 1997 року № 5, під скуповуванням слід розуміти дії, пов'язані з одноразовим чи багаторазовим оплатним придбанням валютних цінностей у власність. Продаж валютних цінностей – це оплатне відчуження їх іншим особам. Обміном є операція, в процесі якої сторони передають одні валютні цінності в обмін на інші.

Використання валютних цінностей як засобу платежу – це розрахунок ними за товари, послуги, об'єкти права інтелектуальної власності тощо. Використання валютних цінностей як застави полягає в переданні

та прийнятті їх у рахунок забезпечення зобов'язань.

Наведений перелік незаконних валютних операцій є вичерпним, відтак інші операції з валютними цінностями – розмін, позика, дарування, передання за заповітом чи отримання в спадщину тощо не містять складу злочину. Разом із тим отримання валютними цінностями відсотків за договором позики слід вважати використанням їх як засобу платежу за надану послугу, що тягне за собою відповідальність.

До адміністративної відповідальності за порушення валютного законодавства можна віднести також санкції, що їх НБУ встановив статтею 16 Декрету, адже стаття 16 Декрету, як і стаття 162 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) за порушення валютного законодавства передбачають відповідальність у вигляді фінансових санкцій. Для ефективнішого використання статті 16 Декрету на практиці НБУ видав у 1993 році «Інструкцію про порядок використання ст. 16 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року «Про систему валютного регулювання та валютного контролю». Цією інструкцією НБУ визначає такий порядок накладення стягнень, передбачених Декретом.

1.1. Фінансові санкції

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Кодексом, настає, якщо ці порушення за своїм характером відповідно до закону не тягнуть за собою кримінальної відповідальності. Згідно зі ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення визнано:

Адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Види порушень валютного законодавства	Фінансові санкції за порушення валютного законодавства
Здійснення операцій з валютними цінностями без отримання генеральної ліцензії Національного банку України	Штраф у сумі, еквівалентній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій
Здійснення операцій з валютними цін-	Штраф у сумі, еквівалентній сумі

ностями, що потребують отримання ліцензії Національного банку України без отримання індивідуальної ліцензії Національного банку України	зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій
Порушення резидентами порядку розрахунків, встановленого статтею 7 Декрету	Штраф у розмірі, еквівалентному сумі валютних цінностей, що використувалися при розрахунках, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких розрахунків
Невиконання уповноваженими банками обов'язків, передбачених пунктом 4 статті 4 та пунктом 2 статті 13 Декрету	Позбавлення генеральної ліцензії Національного банку України на право здійснення валютних операцій або штраф у розмірі, що встановлюється Національним банком України
Несвоєчасне подання, приховування або перекручення звітності про валютні операції	Штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України
Невиконання резидентами вимог щодо декларування валютних цінностей та іншого майна, передбачених статтею 9 Декрету	Штраф у сумі, що встановлюється Національним банком України
Торгівля іноземною валютою банками та іншими кредитно-фінансовими установами без отримання ліцензії Національного банку України та (або) з порушенням порядку й умов торгівлі валютними цінностями на міжбанківському валютному ринку України, встановлених Національним банком України	Штраф у сумі, еквівалентній сумі (вартості) зазначених валютних цінностей, перерахованій у валюту України за обмінним курсом Національного банку України на день здійснення таких операцій

За вчинення адміністративних правопорушень (ст. 24 КУпАП) можуть застосовуватися такі адміністративні стягнення:

- 1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- 4) конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, отриманих

унаслідок вчинення адміністративного правопорушення.

За порушення валютного законодавства України як резидентами, так і нерезидентами застосовують фінансові санкції. Відповідно до ст. 162 Кодексу України про адміністративні правопорушення незаконні скуповування, продаж, обмін, використання валютних цінностей як засобу платежу або як застави тягнуть за собою попередження або накладення штрафу від тридцяти до сорока чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією валютних цінностей.

Санкції, передбачені цим пунктом, застосовуються Національним банком України та за його визначенням підпорядкованими йому установами. Оскарження дій щодо накладення стягнень провадиться у судовому порядку. Суми стягнених штрафів спрямовуються до державного бюджету України.

Фінансові санкції, що застосовуються за порушення валютного законодавства

Згідно зі статтею 2343 Кодексу України про адміністративні правопорушення Національний банк України розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з допущенням порушень банківського законодавства, нормативно-правових актів Національного банку або здійсненням ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку (стаття 1665), а також порядку подання фінансової звітності, ліквідаційного балансу та ведення бухгалтерського обліку в разі ліквідації банку (стаття 1666). Від імені Національного банку України розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право Голова Національного банку України та його заступники, керівники територіальних управлінь Національного банку України та їхні заступники (стаття 2343).

Положенням про порядок накладення адміністративних штрафів, затвердженим Постановою Правління Національного банку України від 29.12.2001 року № 563, передбачено, що повноваження посадових осіб можуть виконуватися посадовими особами, що їх заміщають, у встановленому порядку. Зазначені посадові особи, які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, можуть накладати адміністративні стягнення, передбачені статтями 1665, 1666 Кодексу, у межах своїх повноважень і лише під час виконання службових обов'язків.

Відповідно до п. 2.2. Положення про порядок накладення адміністративних штрафів Національний банк України вживає заходів щодо притягнення до адміністративної відповідальності за допущення порушень:

- а) банківського законодавства;

- б) нормативно-правових актів Національного банку України;
- в) у разі здійснення ризикових операцій, які загрожують інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;
- г) порядку подання фінансової звітності, ліквідаційного балансу та ведення бухгалтерського обліку в разі ліквідації банку;
- г) у разі незаконного розголошення або використання інформації, що становить банківську таємницю;
- д) створення перешкод будь-якою особою для доступу тимчасового адміністратора або ліквідатора до банку, його активів, книг, записів, документів;
- е) у разі здійснення банківської діяльності без банківської ліцензії;
- є) вимог щодо ідентифікації особи, яка здійснює фінансову операцію;
- ж) порядку реєстрації фінансових операцій, що підлягають первинному фінансовому моніторингу;
- з) неподання, несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації про фінансові операції, що підлягають первинному фінансовому моніторингу спеціально уповноваженому органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу;
- и) у разі невиконання вимог щодо зберігання документів, що стосуються ідентифікації осіб, які здійснюють фінансові операції, та документації щодо проведених ними фінансових операцій;
- і) у разі розголошення інформації, яка надається спеціально уповноваженому органу виконавчої влади з питань фінансового моніторингу або факту надання такої інформації.

Адміністративне стягнення може бути накладене не пізніше як за два місяці від дня вчинення правопорушення, а за тривалого правопорушення – два місяці від дня його виявлення. У разі відмови в порушенні кримінальної справи або її закриття, але за наявності в діях порушника ознак адміністративного правопорушення адміністративне стягнення може бути накладене не пізніше як за місяць від дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття.

Якщо особа, піддана адміністративному стягненню, впродовж року від дня завершення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то ця особа вважається такою, яка не була піддана адміністративному стягненню.

2. Основні вимоги щодо збору і оформлення при правопорушеннях у сфері обігу валюти, цінних паперів, а також пов'язаних із діяльністю ломбардів

Під час відкриття провадження та здійснення розслідування по справі особливу увагу слід зосередити на процесуальних нормах, якими регламентується порядок реалізації норм матеріального права. Так, нормами Закону України «Про звернення громадян» регламентується порядок та строки подання звернення, форма звернення, порядок їх розгляду тощо. Розділом 4 КУпАП «Проведення по справам про адміністративні правопорушення» регламентується порядок проведення адміністративного розслідування. Статтею 255 КУпАП передбачено органи, що наділені повноваженнями щодо зібрання матеріалів по справі та складання адміністративного протоколу, а ст. ст. 254, 256, 261, 264-266, 268-273 КУпАП - передбачено процесуальні документи (протоколи, пояснення, висновки та ін.), якими оформлюється кожна процесуальна дія, спрямована на реалізацію завдань адміністративного провадження визначених у ст. 245, Кодексу.

Основним документом по адміністративній справі є протокол про адміністративне правопорушення. Відповідно до ст. 256 КУпАП, у протоколі про адміністративне правопорушення вказуються: дата і місце його складання, посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, що склала протокол, відомості про особу порушника; місце, час здійснення і сутність адміністративного порушення; нормативний акт, що передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є, пояснення порушника й інші відомості, необхідні для розгляду справи. Якщо правопорушенням заподіяна майнова шкода, про це також указується в протоколі.

Протокол підписується особою, що його склала, і особою, що вчинила адміністративне правопорушення; за наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписаний також і цими особами.

У разі відмови особи, що вчинила правопорушення, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, що вчинила правопорушення, має право представити пояснення, що додаються до протоколу, і зауваження за змістом протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання.

При складанні протоколу порушникові роз'яснюються його права і обов'язки, передбачені статтею 268 КУпАП, про що робиться відмітка в протоколі.

Залежно від характеру вчиненої провини, а також вимог відомчих

нормативних актів (інструкцій, положень тощо) у справах про адміністративні правопорушення, окрім цих реквізитів можуть бути наведені й інші відомості, що розширюють зміст протоколу за рахунок нової інформації.

Так, наприклад, у протоколі про порушення правил про валютні операції мають бути дані про спосіб здійснення цих незаконних операцій (скупка, продаж, обмін або використання як засіб платежу, спекуляція цими цінностями), про приналежність іноземної валюти і платіжних документів в іноземній валюті, сумі банківських платіжних документів в національній валюті. Необхідно отримати і залучити до справи довідку Національного банку України про вартість по офіційному курсу в гривнях на момент здійснення даного адміністративного правопорушення вилучених іноземної валюти і платіжних документів в іноземній валюті.

3. Алгоритм дій працівника Національної поліції щодо викриття фактів порушення законодавства у сфері фінансових послуг, які надаються ломбардами

1. Відвідати адресу за гіперпосиланням <http://www.kis.nfp.gov.ua> та отримати інформацію з Державного реєстру фінансових установ про ломбарди та їх відокремлені підрозділи, що знаходяться на території обслуговування відповідного територіального підрозділу.

В реєстрі знаходяться дані про назву ломбарду, його коду ЄДРПОУ, керівника, місцезнаходження, наявності та місцезнаходження відокремлених підрозділів та інші дані.

2. Надати письмові запити до Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг по ломбардам, які знаходяться на території обслуговування відповідного органу, про надання документів, які стали підставою для прийняття рішення про внесення інформації про ломбард та його відокремлений підрозділ до Державного реєстру фінансових установ.

Для оперативного отримання необхідної інформації письмовий запит сканується та надсилається на електронну скриньку (буде вказано додатково) та звичайною поштою. Скановані копії документів ломбардів та їх відокремлених підрозділів будуть надіслані ініціатору на електронну пошту.

3. Отримавши інформацію від Нацкомфінпослуг, керівник підрозділу організовує перевірку документів поданих ломбардом (відокремленим підрозділом) для внесення до Державного реєстру фінансових установ (довідок, диплома та свідоцтва службових осіб ломбарду інших документів) зазначених в розділах IV та VIII Положення про Державний реєстр фінансових установ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z2161-13>.

4. За результатами перевірки документів наданих ломбардом для внесення інформації до Державного реєстру фінансових установ, установивши факти подання недостовірної інформації готує відповідну довідку, додаючи підтверджуючі документи та надсилає її до Департаменту для подальшого спрямування до Нацкомфінпослуг для прийняття рішення про виключення з реєстру.

5. Співробітник поліції виходить за адресою місцезнаходження ломбарду або його відокремленого підрозділу та встановлює таке:

5.1.1 реальне місцезнаходження ломбарду або його відокремленого підрозділу (встановити точну адресу будівлі, належність приміщення в якому розташований ломбард або відокремлений підрозділ);

5.1.2 у разі знаходження ломбарду або його відокремленого підрозділу не за адресою зазначеною в Державному реєстрі фінансових установ прийняти міри щодо документування такого факту шляхом складання протоколу огляду (без участі понятих) із використанням технічних засобів (фото зйомки) щодо реального місцезнаходження ломбарду або його відокремленого підрозділу, опитування громадян, встановлення власника адреси місцезнаходження ломбарду, опитування його та отримання документів про оренду приміщення.

Протокол огляду повинен містити інформацію про дату, час та місце його складання, даних співробітника поліції який його склав, назву ломбарду або його відокремленого підрозділу, місцезнаходження ломбарду або його відокремленого підрозділу зазначеного в Державному реєстрі фінансових установ, фактичне місцезнаходження ломбарду та його опис (кіоск, інша мала архітектурна форма, нежитлове приміщення в будинку та ін.), належність приміщення та інші дані;

5.2.1 встановлює, чи відповідає приміщення в якому надаються фінансові послуги вимогам установленим розділом VIII Положення про Державний реєстр фінансових установ, а саме: приміщення в якому здійснюється діяльність повинне бути не менше 5 квадратних метрів та мати спеціальне місце зберігання заставленого майна.

Спеціальне місце зберігання заставленого майна - окреме приміщення, окрема територія, інше місце з обмеженим доступом, які мають відповідати вимогам, установленим законодавством, бути розташованими за місцезнаходженням ломбарду чи його відокремленого підрозділу або за іншою адресою та бути обладнаними необхідними засобами, які мають забезпечити збереження предметів застави та утримування предметів застави в належному стані;

5.2.2 у разі невідповідності приміщення ломбарду вимогам, установленим розділом VIII Положення установ прийняти міри щодо докумен-

тування такого факту шляхом складання протоколу огляду (без участі понятих) із використанням технічних засобів (фото зйомки), опитування громадян, опитуванням працівника та керівника ломбарду або його відокремленого підрозділу.

Оглядати внутрішнє приміщення ломбарду або його відокремленого підрозділу дозволяється лише з дозволу керівника ломбарду або його відокремленого підрозділу, або уповноваженого ними представника;

5.3 матеріали, отримані під час проведення заходів викладених в п. 5.1 - 5.2 та довідку про виявлені порушення невідкладно направити до Департаменту захисту економіки;

6. шляхом ініціативного пошуку встановити ломбарди або їх відокремлені підрозділи які не внесені до Державного реєстру фінансових установ та провести заходи щодо їх документування, а саме:

6.1 здійснити пошук інформації в мережі Інтернет про ломбарди або їх відокремлені підрозділи, що знаходяться на території обслуговування, встановити назву ломбарду, адреси надання фінансових послуг та зіставити із інформацією з даними Державного реєстру фінансових установ;

6.1.1 у разі відсутності ломбарду або його відокремленого підрозділу в Державному реєстру фінансових установ, працівник поліції виходить за місцем його знаходження, документує факти надання фінансових послуг, повідомляє про виявлений факт найближчий підрозділ поліції та забезпечує внесення інформації до Єдиного обліку, допомагає слідчо-оперативній групі зафіксувати порушення законодавства;

6.1.2 після розгляду матеріалів ЄО відповідним підрозділом поліції та складання висновку про відсутність ознак складу кримінального правопорушення, копії матеріалів висновку, та прийняти рішення про складання у відношенні особи яка надавала фінансові послуги або керівника ломбарду (його відокремленого підрозділу) протоколу про адміністративне правопорушення передбачене статтею 164 КУпАП та направлення його до відповідного суду згідно вимог КУпАП.

4. Окремі інструкції для працівників Національної поліції

4.1. Щодо ломбардів та інших фінансових установ

Особа для повернення своїх викрадених або втрачених речей звертається до відділу поліції де пише заяву, слідчий вносить інформацію до ЄРДР, далі слідчий дає доручення оперативному підрозділу, встановити свідків, особу яка вчинила це діяння, місцезнаходження втраченого або викраденого майна. Оперативний працівник знаходить втрачену або ви-

крадену річ у ломбарді, пише рапорт на слідчий підрозділ, подає запит до ломбарду, слідчий дає клопотання на виїмку речей і направляє її до суду і вже з ухвалою суду оперативний працівник йде до ломбарду та проводить виїмку.

4.2. Щодо обігу грошової валюти

При розрахунку треба уважно перераховувати готівку, перевірити гроші на спеціальних апаратах, не відходячи від місця, де були отримані купюри. Якщо фальшива банкнота виявлена, слід негайно звернутися до правоохоронних органів.

Звертати увагу на наступні ознаки, що не підробляються фальшивомонетниками: (технологічні засоби захисту: як виконана лазером «мікроперфорація» номіналу на широкому купонному полі (виконані абсолютно рівними паралельними рядами мікроотворів, невловимими на дотик); кіпп-ефект «РР» видимий в нижній частині лицьового боку банкноти, мікротексти). Ефективний спосіб – визначення автентичності купюр з застосуванням апаратів з інфрачервоним випромінюванням протяжного типу.

Працівник організацій, виявивши фальшиву купюру повинен:

- якщо є будь-яка апаратура по визначенню достовірності грошових знаків, перевірити купюру ще раз;
- не віддавати купюру збувальників, повідомити про те, що трапилося в поліцію;
- пояснити громадянину, який надав купюру, про те, що є ознаки підробки і необхідно дочекатися поліцію;
- запам'ятати прикмети особи, яка передала грошовий квиток;
- у випадку якщо особа, яка надала фальшиві купюри, зникла, запам'ятати напрямок його руху, можливий транспорт та інших осіб, про що негайно повідомити в поліцію;
- до приїзду співробітників поліції відкласти грошовий квиток, який викликав сумнів у бік; по можливості, необхідно обмежити доступ інших осіб до «підозрілої» банкноти, тому що на ній можуть залишитися відбитки пальців, в тому числі і збувальників.

Працівник поліції на місці правопорушення складає протокол де зазначає всі данні, які були виявленні при спробі особи скористатися незаконною грошовою валютою, та вносить данні до ЄО і починає кримінальне провадження.

Алгоритм дій такий:

- під час отримання повідомлення, черговий вносить данні до ЄО;
- направляється слідчо-оперативна група;
- приймається заява від особи, яка отримала купюру з ознаками під-

робки;

- опитується дана особа;
- опитуються свідки (якщо вони є);
- вилучається купюра (купюри) з ознаками підробки;
- опитується особа, яка збула вказану купюру, якщо вона на даний

момент присутня;

- слідчий розпочинає кримінальне провадження.

Різновидом валютних операцій є купівля-продаж (обмін) валюти. Під час надходження повідомлення про незаконну купівлю або продаж валюти необхідно:

- опитати особу, яка звернулася з інформацією про незаконний обмін валюти;

- опитати свідків, якщо вони є;
- працівник поліції опитує особу котра проводить незаконну операцію з валютою;
- встановлюються данні про те, що вищевказана особа не має відповідних документів на проведення даної операції;
- в присутності свідків вилучається валюта;
- складається адміністративний протокол, який направляється до суду.

4.3. Щодо цінних паперів

При одержанні даних про появу в обігу фальшивих грошей:

а) негайно інформувати чергового органу внутрішніх справ про обставини і місце виявлення фальшивих грошей (ким, коли і якого гатунку, в якій кількості або сумі виявлені фальшиві гроші);

б) детально опитати осіб, дії яких пов'язані з прийманням грошей, а також громадян, які стали свідками виявлення фальшивих грошей, про прикмети особи, яка підозрюється у реалізації фальшивих грошей;

в) особисто або за допомогою громадян затримати особу, яка підозрюється у збуті фальшивих грошей, і негайно в присутності свідків провести зовнішній огляд одягу та речей підозрюваного, не даючи йому при цьому змоги знищити (викинути, розірвати, переховати, проковтнути) фальшиві гроші;

г) якщо громадянина, який збуває фальшиві гроші, не вдалося затримати в момент їх збуту, але отримані дані свідчать про можливість його виявлення, негайно розпочати його розшук та переслідування.

5. Перелік нормативно-правових актів, що регулюють діяльність ломбардів та інших фінансових установ, обіг цінних паперів та обіг валют

Загальне законодавство у сфері ринків фінансових послуг

Указ президента України № 1070/2011 від 23.11.2011р. «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг»

Розпорядження Держфінпослуг № 5555 від 31.03.2006р. «Про можливість надання юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, фінансових послуг з надання коштів у позику та надання поручительств»

Закон України № 2704-IV від 23.06.2005р. «Про організацію формування та обігу кредитних історій»

Розпорядження Держфінпослуг № 1515 від 08.07.2004р. «Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг»

Закон України № 1961-IV від 01.07.2004р. «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»

Розпорядження Держфінпослуг № 41 від 28.08.2003р. «Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ»

Закон України № 1057-IV від 09.07.2003р. «Про недержавне пенсійне забезпечення»

Закон України № 978-IV від 19.06.2003р. «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»

Закон України № 2908-III від 20.12.2001р. «Про кредитні спілки»

Закон України № 2664-III від 12.07.2001р. «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»

Закон України № 723/97-ВР від 16.12.1997р. «Про фінансовий лізинг»

Закон України № 270/96 від 03.07.1996р. «Про рекламу»

Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996р. «Про страхування»

Законодавство, що регулює діяльність фінансових компаній, ломбардів

Розпорядження № 352 від 06.02.2014р. «Про віднесення операцій з фінансовими активами до фінансових послуг та внесення змін до розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03 квітня 2009 року N 231»

Розпорядження Нацкомфінпослуг № 2531 від 04.12.2012р. «Про затвердження Порядку погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі»

Розпорядження Нацкомфінпослуг № 2422 від 27.11.2012р. «Про затвердження Правил проведення перевірок (інспекцій) Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

Розпорядження Держфінпослуг № 2319 від 20.11.2012р. «Про затвердження Положення про застосування Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, заходів впливу за порушення законодавства про фінансові послуги, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України»

Розпорядження Нацкомфінпослуг № 1676 від 09.10.2012р. «Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах»

Указ президента України № 1070/2011 від 23.11.2011р. «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг»

Розпорядження Держфінпослуг № 1140 від 02.10.2008р. «Про затвердження нової редакції Положення про порядок унесення інформації про ломбарди до Державного реєстру фінансових установ та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів»

Розпорядження Держфінпослуг № 5555 від 31.03.2006р. «Про можливість надання юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, фінансових послуг з надання коштів у позику та надання поручительств»

Розпорядження Держфінпослуг № 4802 від 18.10.2005р. «Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності з надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів кредитними установами»

Розпорядження Держфінпослуг № 4132 від 09.06.2005р. «Про затвердження Положення про провадження діяльності небанківських фі-

нансових установ, які здійснюють емісію іпотечних сертифікатів»

Розпорядження Держфінпослуг № 4084 від 27.05.2005р. «Про затвердження Положення про видачу небанківським фінансовим установам дозволу на здійснення емісії іпотечних сертифікатів»

Розпорядження Держфінпослуг № 3981 від 26.04.2005р. «Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами»

Розпорядження Держфінпослуг № 2740 від 04.11.2004р. «Про затвердження Порядку складання та подання звітності ломбардами до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг»

Розпорядження Держфінпослуг № 1590 від 13.07.2004р. «Про затвердження Професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ»

Розпорядження Держфінпослуг № 1515 від 08.07.2004р. «Про затвердження Положення про встановлення обмежень на суміщення діяльності фінансових установ з надання певних видів фінансових послуг»

Розпорядження Держфінпослуг № 27 від 27.01.2004р. «Про затвердження Порядку надання звітності фінансовими компаніями, довірчими товариствами, а також юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначену законами та нормативно-правовими актами Держфінпослуг можливість надавати послуги з фінансового лізингу»

Розпорядження Держфінпослуг № 21 від 22.01.2004р. «Про затвердження Положення про надання окремих фінансових послуг юридичними особами - суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами»

Розпорядження Держфінпослуг № 41 від 28.08.2003р. «Про затвердження Положення про Державний реєстр фінансових установ»

Розпорядження Держфінпослуг № 25 від 05.08.2003р. «Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами»

Закон України № 249-IV від 28.11.2002р. «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»

Закон України № 2664-III від 12.07.2001р. «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»

Закон України № 723/97-ВР від 16.12.1997р. «Про фінансовий лізинг»

Закон України № 785-XII від 26.02.1991р. «Про підприємництво»

ГЛОСАРІЙ

Авальний кредит – банківський кредит, призначений для сплати за зобов'язанням клієнта в тому разі, коли він сам неспроможний цього зробити. Здійснюється у формі авалю векселя.

Акредитив – 1) договір, що містить зобов'язання банку-емітента, виконати з доручення клієнта платіж на користь бенефіціара або доручення іншому банку (банкові-виконавцю) здійснити цей платіж; 2) розрахунковий документ з розпорядженням однієї кредитної установи іншій такій установі здійснити за рахунок спеціально задепонованих коштів оплату товарно-транспортних документів за відвантаженим товаром.

Акредитив безвідкличний – такий, що може бути змінений або анульований тільки за згодою на це бенефіціара.

Акредитив відкличний – такий, що може бути змінений або анульований банком-емітентом безпосереднього повідомлення бенефіціара.

Акредитив непокритий – акредитив, оплата якого гарантується банком-емітентом за рахунок банківського кредиту у разі браку коштів на рахунку платника.

Акредитив покритий – акредитив, що передбачає попереднє депонування коштів платником.

Активи – ресурси, набуті підприємством у результаті минулої господарської діяльності, використання яких, як очікується, забезпечить економічні вигоди в майбутньому.

Активи підприємства – сукупність майнових прав, що належать підприємству і відображаються в активі балансу.

Акцептний кредит – один із видів кредитів комерційних банків, пов'язаний із вексельним обігом. На відміну від облікового кредиту, що надається векселедержателю (одержувачу коштів за векселем), акцептний кредит надається векселедавцеві (платникові за векселем) і є гарантійною послугою.

Акцизний збір – непрямий податок, що встановлюється на підакцизні товари та включається в їх ціну у твердих сумах з одиниці реалізованого товару або виходячи з відсоткової ставки до оподаткованого обороту.

Акція – вид цінних паперів, що являє собою свідоцтво про власність на визначену частку статутного (складеного) капіталу акціонерного товариства і надає її власнику (акціонеру) певні права, зокрема: право на участь в управлінні товариством, право на частину прибутку товариства у випадку його розподілу (дивіденд), а у випадку ліквідації – на частину залишкової вартості підприємства.

Амортизаційні відрахування – періодичні відрахування частини вартості основних засобів з метою відшкодування їх зношування.

Амортизація – процес поступового перенесення на виготовлену продукцію вартості основних засобів нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення.

Арбітражний керуючий – фізична особа, яка має ліцензію, видану в установленому законодавством порядку і діє на підставі ухвали арбітражного суду під час провадження справи про банкрутство. Функції арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора) на всіх стадіях провадження справи про банкрутство може виконувати та сама особа.

Баланс – 1) головний інформаційний документ бухгалтерського обліку, що стосується складу і вартісних оцінок активів і пасивів; 2) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Баланс доходів і витрат – форма річного фінансового плану, яка складається з двох частин: перша – доходи та надходження грошових коштів; друга – витрати та відрахування грошових коштів.

Банківська позичка – основна форма кредиту, коли банк надає клієнтові в тимчасове користування частину власного або залученого капіталу на умовах повернення зі сплатою банківського відсотка.

Банківські метали – це золото, срібло, платина, метали платинової групи, доведені (афіновані) до найвищих проб відповідно досвітових стандартів, у зливках і порошках, що мають сертифікат якості, а також монети, вироблені з дорогоцінних металів.

Банкрутство – пов'язана з браком активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк пред'явлені до нього кредиторами вимоги й виконати зобов'язання перед бюджетом.

Бартер (товарний обмін) – господарська операція, яка передбачає проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у будь-якій іншій, ніж грошова, формі, включаючи всі види заліку та погашення взаємної заборгованості; бартерні операції не передбачають зарахування коштів на рахунки продавця для компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг).

Безготівкова форма розрахунків – грошові розрахунки, які здійснюються за допомогою записів на рахунках у банках.

Безготівкові розрахунки – переказ певної суми коштів із рахунків платників на рахунки одержувачів коштів, а також переказ банками з доручення підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки одержувачів коштів.

Валюта України – грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України.

Валюта – грошова одиниця, що використовується як засіб розрахунку

в торгових операціях. Валютою, зазвичай, є монети та банкноти певної держави, які є фізичним аспектом національної грошової маси. Інша частина грошової маси країни складається з банківських депозитів (депозитних грошей), власність на яку може бути передана за допомогою чеків, дебетових карток або інших форм грошових переказів. Депозитні гроші і валюта є грошима у тому сенсі, що обидва вони є допустимими як засіб платежу.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Векселі казначейські – вид державних цінних паперів, які випускаються для покриття видатків державного бюджету.

Векселі приватні – вид цінних паперів, що імітуються корпораціями, комерційними банками, фінансовими групами і не мають спеціального забезпечення.

Векселі товарні (комерційні) – вид цінних паперів, які використовуються для кредитування торговельних операцій.

Вексель – письмове безумовне зобов'язання, боргова розписка стандартної форми, що дає право її власнику вимагати сплати визначеної у векселі суми від особи, яка видала вексель, у відповідний строк і у відповідному місці.

Вексель доміцильований – розрахунковий документ, який підлягає сплаті третьою особою (доміцилянт) за місцем знаходження платника.

Вексель забезпечений – розрахунковий документ, гарантований заставою, яку боржник передає кредиторі аж до сплати боргу.

Вексель переказний (тратта) – розрахунковий документ, який регулює вексельні відносини трьох сторін: кредитора (трасанта), боржника (трасата) і отримувача платежу (ремітента).

Вексель простий (соло-вексель) – розрахунковий документ, що його виписує покупець, який бере на себе зобов'язання сплатити за векселем продавцю певну суму у визначений час.

Вексель – цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити визначену суму грошей власнику векселя після настання строку.

Вексельна форма розрахунків – оформлені векселем розрахунки між постачальником (отримувачем коштів) і покупцем (платником коштів) з відстрочкою платежу.

Вертикальний (структурний) фінансовий аналіз – одна з систем фінансового аналізу, яка базується на структурному розчленуванні окремих показників фінансової звітності підприємства.

Використання прибутку – спрямування прибутку підприємства на сплату податків, створення резервного фонду, виплату дивідендів, поповнення статутного фонду, фінансування витрат у процесі фінансово-

господарської діяльності.

Викуп цінних паперів – придбання емітентом або особою, що видала цінний папір, розміщених ним або виданих нею цінних паперів.

Виплата дивідендів – використання прибутку для виплати доходів власникам акцій, корпоративних прав.

Випуск цінних паперів - сукупність певного виду емісійних цінних паперів одного емітента, однієї номінальної вартості, які мають однакову форму випуску і міжнародний ідентифікаційний номер, та забезпечують їх власникам однакові права незалежно від часу придбання і способу їх емісії;

Виручка від реалізації – сума коштів, які надійшли на банківський рахунок або в касу підприємства від продажу товарів та надання послуг.

Відносне вивільнення оборотних коштів – процес, що залежить від випередження темпів зростання обсягу виробництва над темпи зростання оборотних коштів.

Відокремлювання підприємств – форма реорганізації, за якої на базі існуючого суб'єкта господарювання чи його структурної одиниці створюється нове підприємство.

Відсотки – дохід, який сплачується (нараховується) позичальником на користь кредитора у вигляді плати за використання залучених на обумовлений строк коштів або майна.

Відтворювальна структура капітальних вкладень – співвідношення в загальному обсязі капітальних вкладень витрат на нове будівництво і реконструкцію основних фондів.

Вільна ціна – відпускна ціна, що встановлюється виробником на договірній основі, чи роздрібна ціна, що визначається торговцями самостійно.

Власні оборотні кошти – кошти, що забезпечують оптимальну планову потребу у фінансових ресурсах для поточної діяльності підприємства і визначаються на основі бухгалтерського балансу.

Внутрішній (традиційний) фінансовий аналіз – аналіз, який здійснюється самим підприємством за даними бухгалтерського обліку та звітності, а також за оперативними даними.

Готівкова іноземна валюта - це іноземні грошові знаки у вигляді банкнот і монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави.

Готівкова форма розрахунків – форма розрахунків, що здійснюється з використанням готівки.

Готівкові розрахунки – розрахунки готівкою юридичних і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Грошовий оборот – сукупність платежів у грошовій формі, пов'яза-

них із купівлею-продажем товарів чи використанням різного роду фінансових зобов'язань.

Грошові кошти – гроші підприємства, які перебувають на його рахунках у банках, у касі підприємства і в підзвітних осіб. Грошові кошти підприємства згідно з чинним законодавством зберігаються на його поточних, валютних, бюджетних та інших рахунках у банках.

Грошові надходження – кошти, які надходять на поточні чи інші рахунки підприємств в банках та в касу підприємств.

Грошові потоки – сукупність розподілених за часом, грошових надходжень і напрямків використання коштів, що мають місце в процесі фінансово-господарської діяльності підприємства.

Грошові фонди – та частина грошових коштів підприємства, що утворилися в процесі формування фінансових ресурсів, яка має цільове призначення. До грошових фондів належать статутний фонд, фонд оплати праці, амортизаційний фонд, а також фонди, створені внаслідок розподілу прибутку підприємства.

Дебітор – особа, що отримала продукцію, роботи, послуги, але не розрахувалася за них.

Дебіторська заборгованість – заборгованість покупців перед постачальником за продукцію, роботи, послуги. Дебіторська заборгованість погашається в обумовлені строки і відображається в балансі як поточні активи.

Деномінація акцій – зменшення номінальної вартості акцій акціонерного товариства, яке здійснюється з метою приведення у відповідність номінальної вартості випущених в обіг акцій з величиною статутного фонду в разі його зменшення.

Депозитний рахунок – рахунок, який відкривається установою банку на певний конкретний строк для зберігання грошових коштів юридичних і фізичних осіб.

Державна позика – форма державного кредиту, коли держава виступає в ролі боржника (позичальника). Заборгованість за державними позиками зараховують до суми державного боргу країни.

Державний кредит – залучення державою тимчасово вільних коштів юридичних і фізичних осіб у розпорядження відповідних органів державної влади для використання їх на фінансування державних витрат.

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та або зобов'язання придбати чи надати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на певних умовах у майбутньому.

Дизажіо – відхилення ринкового курсу цінних паперів від їх номінальної вартості в бік зменшення.

Добровільна ліквідація підприємства-боржника – процедура ліквідації неспроможного підприємства, яка здійснюється поза судовими орга-

нами, на підставі рішення власників або угоди, укладеної між власниками даного підприємства та кредиторами, і під контролем кредиторів.

Довгострокові фінансові інвестиції – інвестиції зі строком погашення понад один рік, а також інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

Додатковий продукт – вартість, створювана безпосередніми виробниками понад вартість необхідного продукту.

Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності – грошові кошти, отримані у вигляді дивідендів, відсотків за корпоративними, державними, іншими цінними паперами, а також від розміщення коштів на депозитних рахунках у комерційних банках.

Експертна оцінка майна – визначення оцінної вартості майна підприємства експертом відповідно до договору із замовником.

Емісійний дохід – сума перевищення доходів, отриманих від емісії (випуску) власних акцій та інших корпоративних прав над номінал таких акцій (інших корпоративних прав), тобто різниця між курсом емісії і номінальним курсом акцій. Емісійний дохід є одним із джерел формування додаткового капіталу підприємства.

Емісія – сукупність дій емітента, що провадяться в установленій законодавством послідовності і спрямовані на розміщення емісійних цінних паперів серед їх перших власників.

Емісія акцій або облігацій підприємств – сукупність дій емітента з організації проведення передплати на акції або продажу облігацій.

Емісійні цінні папери – цінні папери, що посвідчують однакові права їх власників у межах одного випуску стосовно особи, яка бере на себе відповідні зобов'язання (емітент). До емісійних цінних паперів належать: акції; облігації підприємств; облігації місцевих позик; державні облігації України; іпотечні сертифікати; іпотечні облігації; сертифікати фондів операцій з нерухомістю; інвестиційні сертифікати; казначейські зобов'язання України.

Емітент – юридична особа, міські ради, а також держава в особі уповноважених нею органів державної влади, яка від свого імені розміщує емісійні цінні папери та бере на себе зобов'язання щодо них перед їх власниками.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються в певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Забезпечений вексель – вексель, гарантований заставою, що надається кредиторіві, банку або продавцеві до моменту сплати боргу.

Збір на обов'язкове державне пенсійне страхування – цільові відрахування, які здійснюють платники цього збору суб'єкти підприємницької діяльності, фізичні особи з метою формування державного пенсійного фонду.

Збір на обов'язкове соціальне страхування – цільові відрахування, які здійснюють платники цього збору суб'єкти підприємницької діяльності, фізичні особи з метою фінансування витрат на соціальне страхування працівників, а також витрат на соціальне страхування працівників на випадок їхнього безробіття.

Зворотний лізинг – господарська операція, яка передбачає продаж основних фондів з одночасним зворотним отриманням таких основних фондів в оперативний або фінансовий лізинг.

Зменшення корисності основних засобів – утрата економічної вигоди через перевищення залишкової вартості активу над суму очікуваного відшкодування.

Зовнішній фінансовий аналіз – аналіз, який здійснюється партнерами підприємства та контрольними органами на підставі даних публічної фінансової звітності.

Інвестиційна діяльність – сукупність операцій з придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, що не є еквівалентами грошових коштів.

Інвестиційна стратегія – формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення.

Інвестиційний податковий кредит – відстрочення сплати податку на прибуток, що надається суб'єкту підприємницької діяльності на певний строк з метою збільшення його фінансових ресурсів для здійснення інноваційних програм, з наступною компенсацією відстрочених сум у вигляді додаткових надходжень податку через загальне зростання прибутку, отримане внаслідок реалізації інноваційних програм.

Інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Індосамент - передавальний напис на ордерному цінному папері, що посвідчує перехід прав на цінний папір та прав за цінним папером до іншої особи в установленому законодавством порядку.

Індосант – власник ордерного цінного паперу (його уповноважена особа), який вчиняє індосамент. Індосамент може бути повним (іменним) – виписаним на ім'я (найменування) конкретної особи або бланковим (на пред'явника) – виписаним без зазначення імені (найменування) особи;

Іноземна валюта – іноземні грошові знаки у вигляді банкнотів, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави.

Казначейські векселі – вид державних цінних паперів, які випускаються для покриття видатків державного бюджету.

Капітальний дохід – різниця між скоригованою балансовою вартістю

основних засобів згідно з коефіцієнтом індексації та балансовою вартістю таких основних засобів до індексації.

Капітальний ремонт основних засобів – часткове відшкодування фізичного зношування основних засобів.

Капітальні вкладення – витрати на створення нових, реконструкцію, розширення та технічне переоснащення діючих основних засобів.

Касові операції – операції, пов'язані з прийняттям та видачею готівки.

Коефіцієнт вибуття основних засобів – показник відтворення основних засобів, що визначається як відношення основних засобів, що вибули протягом року, до їх наявності на початок року.

Коефіцієнт зносу основних засобів – показник стану основних засобів на певний час: показник обчислюють діленням суми зносу основних засобів на повну їх балансову вартість.

Коефіцієнт оновлення основних засобів – показник відтворення основних засобів, котрий обчислюють як відношення вартості основних засобів, уведених в експлуатацію протягом року, до вартості основних засобів на кінець року.

Комерційний кредит – короткотерміновий кредит, що надається продавцем (виробником) покупцеві у формі відстрочки оплати за продані товари (виконані роботи чи надані послуги). Здебільшого оформляється переказним векселем.

Комерційний розрахунок – метод ведення господарства, що полягає в постійному порівнюванні (у грошовій формі) витрат і результатів діяльності. Метою комерційного розрахунку є отримання максимального прибутку за мінімальних витрат.

Комітет кредиторів – робочий орган зборів кредиторів боржника під час провадження справи про банкрутство, що обирається зборами кредиторів у складі не більше семи осіб. До компетенції комітету належать такі питання: скликання зборів кредиторів; підготовка та укладення мирової угоди; звернення до арбітражного суду з клопотанням про відкриття процедури санації; визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури, призначення та припинення повноважень арбітражного керуючого.

Конверсія акцій – об'єднання кількох акцій в одну (або обмін за встановленим співвідношенням однієї кількості акцій на іншу), яке здійснюється з метою приведення у відповідність з величиною статутного фонду номінальної вартості випущених в обіг акцій.

Консигнація – форма комісійного продажу експортних товарів, за якої їх власник (консигнант) передає комісіонерові (консигнаторові) товар для продажу зі складу комісіонера. При цьому право власності на товар, що надійшов на склад комісіонера, залишається за консигнантом.

Консолідований бюджет – скоординований за всіма підрозділами і

функціями план діяльності підприємства в цілому, що об'єднує блоки окремих бюджетів і містить належну інформацію для прийняття і контролю управлінських рішень у галузі фінансового планування.

Контокорентний кредит – вид банківського кредиту в національній або іноземній валюті, що надається клієнтові, який має в банку поточний рахунок.

Котирування – механізм визначення та/або фіксації на фондовій біржі ринкової ціни емісійного цінного паперу, що перебуває в обігу на такій біржі;

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Кредит – кошти та матеріальні цінності, які надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним чи фізичним особам на обумовлений строк та під певний відсоток.

Кредитна лінія – оформлена договором згода банку (об'єднання банків) надавати позичальникові кредити, обмежені певною максимальною величиною (лімітом кредиту) протягом певного часу (звичайно одного року).

Кредитний рахунок – рахунок, призначений для обліку виданих банком кредитів.

Кредитний ризик – ризик несплати позичальником основного боргу і відсотків за ним.

Кредитор – юридична або фізична особа, яка має підтвержені належними документами грошові вимоги до боржника, у тому числі вимоги щодо виплати заробітної плати, сплати податків та інших обов'язкових платежів.

Кредиторська заборгованість – позапланове залучення джерел формування оборотних коштів, що свідчить про участь у господарському обороті підприємства коштів інших суб'єктів господарювання.

Кредитоспроможність – наявність передумов для отримання кредиту позичальником, спроможність повернути його в повному обсязі в обумовлений термін.

Кредитування – надання суб'єктові підприємництва банківських кредитів на засадах платності, строковості й повернення.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти за різних валютних курсів.

Лізинг – форма довгострокової оренди, яка передбачає передавання права користування майном іншому суб'єкту підприємницької діяльності на платній основі і на визначений угодою строк. Лізинг є дійовим способом фінансування інвестицій і активізації збуту.

Лізинговий кредит – стосунки між юридичними особами, що виникають унаслідок оренди майна і супроводжуються укладенням лізингової

угоди.

Ліквідатор – фізична особа, яка відповідно до рішення арбітражного суду здійснює ліквідацію визнаного банкрутом суб'єкта підприємницької діяльності та забезпечує задоволення вимог кредиторів.

Ліквідаційна вартість майна – імовірна ціна, за яку майно можна буде продати на ринку з урахуванням терміну продажу, визначеного ліквідаційною комісією.

Ліквідаційна вартість основних засобів – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Ліквідаційна маса – сукупність усіх видів майнових активів банкрута, що належать йому на правах власності або повного господарського відання (за винятком майна, що є предметом застави). До ліквідаційної маси включаються також майнові активи інших осіб, які відповідно до законодавчих актів або установчих документів банкрута відповідають за його зобов'язаннями.

Ліквідаційна процедура – здійснення щодо визнаного банкрутом підприємства заходів, пов'язаних із задоволенням вимог кредиторів через продаж майна та ліквідацію юридичної особи боржника.

Ліквідаційний баланс – баланс підприємства, який складається після проведення ліквідаційних процедур, тобто після реалізації майнових об'єктів, які входять до складу ліквідаційної маси і необхідні для повного задоволення претензій кредиторів, та після розподілу виручених сум між кредиторами.

Ліквідні активи – майно підприємства, що користується високим попитом на ринку та може бути швидко реалізоване.

Ліквідність підприємства – здатність підприємства швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань.

Ломбард – це небанківська фінансова установа, що провадить діяльність з надання фізичним особам фінансових кредитів під заклад, із зберігання речей та супутню діяльність (ломбардна діяльність).

Маневреність власного капіталу – показник, який характеризує частку власного капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладається в оборотні кошти.

Маржинальний прибуток – різниця між виручкою від реалізації та змінними витратами, тобто сума, яка спрямовується на покриття постійних витрат та на формування прибутку. Маржинальний прибуток можна обчислювати як на весь обсяг реалізації, так і на одиницю продукції. Цей показник використовується в процесі аналізу точки беззбитковості.

Масова оцінка майна – визначення вартості майна підприємства з використанням стандартної методології та стандартного набору вихідних даних.

Міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів – номер (код), що дозволяє однозначно ідентифікувати цінні папери або інший фінансовий інструмент та присвоєння якого передбачено законами України;

Місцеві податки – податки, що їх сплачують юридичні й фізичні особи для забезпечення наповнення місцевих бюджетів.

Моральний знос основних засобів – зменшення вартості основних засобів унаслідок впровадження у виробництво нових, технічно досконаліших та економічно ефективніших машин і устаткування.

Мораторій на задоволення вимог кредиторів – припинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), строк виконання яких настав до дня запровадження мораторію.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства і стосовно якої не очікується її щорічного або принаймні періодичного повторення.

Надлишок власних оборотних коштів – перевищення розмірів оборотних коштів понад визначені нормативи.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативний документ, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що відповідають міжнародним стандартам.

Ненормовані оборотні кошти – ті елементи (статті) оборотних коштів, щодо яких планова потреба не визначається.

Неплатоспроможність – неспроможність, пов'язана з браком активів у ліквідній формі, суб'єкта підприємницької діяльності виконати платіжні зобов'язання, строк сплати яких настав.

Непрямі податки – податки, які включаються в ціну товарів (робіт, послуг). Реальними платниками цих податків є покупці відповідних товарів (робіт, послуг), а їх платниками до бюджету – суб'єкти підприємницької діяльності.

Нерезиденти – юридичні особи, а також суб'єкти господарської діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), з місцезнаходженням за межами України, які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства будь-якої іншої держави.

Нетоварні операції – розрахунки, які пов'язані з фінансовими операціями (отримання чи погашення кредиту; сплата податків, зборів, обов'язкових відрахувань, штрафів).

Номінальна вартість корпоративних прав – вартість, яка відповідає

частці участі держателя таких прав у статутному фонді емітента і визначається діленням статутного фонду на кількість корпоративних прав, які є в обігу.

Об'єкт оподаткування – показники або операції, визначені в законодавчому порядку і які використовуються для обчислення окремих податків і зборів.

Обіг цінних паперів - вчинення правочинів, пов'язаних з переходом прав на цінні папери і прав за цінними паперами, крім договорів, що укладаються у процесі емісії, при викупі цінних паперів їх емітентом та купівлі-продажу емітентом викуплених цінних паперів.

Облігація – емісійний цінний папір, що засвідчує внесення його власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу з виплатою певного доходу або передати йому майно, надати послуги.

Оборотний капітал – частина капіталу підприємства, що вкладена у поточні активи і яка повертається за час одного виробничого циклу.

Оборотні виробничі фонди – оборотні кошти у виробничих запасах і виробництві.

Оборотні кошти – кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди та фонди обігу.

Оборотність оборотних коштів – відносний показник, що характеризує ефективність використання оборотних коштів; час за який оборотні кошти здійснюють повний оборот.

Оперативний лізинг (оренда) – господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає передання орендарю права користування основними фондами на строк, що не перевищує строку їх повної амортизації, з обов'язковим поверненням таких основних фондів їх власнику після закінчення строку дії лізингової (орендної) угоди.

Оперативний фінансовий план – план поточних грошових надходжень та грошових витрат, складений на короткий проміжок часу (місяць, декаду, п'ятиденку).

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною та фінансовою.

Операційний (поточний, періодичний, оперативний) бюджет – система бюджету, що характеризує доходи і витрати за операціями або окремими функціями підприємства.

Оподатковуваний прибуток – показник, що визначається для розрахунку податку на прибуток способом виключення із суми скоригованого валового доходу валових витрат платника податку та суми нарахованих ним амортизаційних відрахувань.

Організація розрахунків – переказування коштів з рахунка покупця

(платника коштів) на рахунок постачальника (отримувача коштів) або залік взаємних розрахунків між покупцем і постачальником продукції.

Оцінка фінансового стану підприємства – систематичний і всебічний аналіз фінансового стану підприємства на засаді використання системи оцінних показників, різних методів, засобів та методика аналізу.

Оцінна вартість майна – імовірна ціна, за яку майно можна продати на ринку на дату оцінки з урахуванням інвестиційних умов та способу продажу. Оцінною вартістю (залежно від мети оцінки) може бути ринкова вартість, інвестиційна вартість, ліквідаційна вартість.

Первісна вартість основних засобів (історична вартість) – вартість окремих об'єктів основних фондів, за якою їх було зараховано на баланс підприємства. Вона визначається сумою витрат, пов'язаних з виготовленням, придбанням, доставкою, спорудженням, установленням, страхуванням під час транспортування, державною реєстрацією, реконструкцією, модернізацією та іншим поліпшенням основних фондів, якщо останні мали місце.

Переоцінена вартість основних засобів – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, що містить вимогу стягувана до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок стягувана.

Платіжна вимога-доручення – комбінований розрахунковий документ, який складається з двох частин. Верхня частина – вимога постачальника до покупця сплатити вартість товару, робіт, послуг. Нижня – доручення покупця банку, який його обслуговує, переказати кошти з його рахунка на рахунок постачальника.

Платіжна дисципліна – дотримання суб'єктами господарювання встановлених правил проведення розрахункових операцій (передовсім платежів за фінансовими зобов'язаннями в повному обсязі та у встановлені строки).

Платіжне доручення – розрахунковий документ, який містить доручення власника банківського рахунка переказати відповідну суму на рахунок отримувача коштів.

Платіжні документи – цінні папери (акції, облігації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені в іноземній валюті або банківських металах.

Платоспроможність – здатність юридичної чи фізичної особи своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які виникають з операцій грошового характеру.

Податковий кредит – виникає в суб'єктів господарювання, що здійс-

нують операції з продажу товарів (робіт, послуг), які оподатковуються податком на додану вартість, а також оподатковуються за нульовою ставкою. Включає сплачений ними податок на додану вартість за придбані товари (роботи, послуги), які використано для виробництва й реалізації оподаткованих податком на додану вартість товарів (робіт, послуг).

Податкові пільги – або загальне звільнення платників податків від оподаткування, або звільнення від оподаткування окремих об'єктів чи зниження ставок оподаткування.

Подрібнення акцій (спліт) – один із прийомів дивідендної політики та політики диверсифікації акціонерного капіталу підприємства, який полягає в емісії додаткової кількості звичайних акцій без збільшення суми статутного фонду.

Позовна давність – установлений законодавством строк, протягом якого потерпіла сторона для захисту своїх прав може звернутися до суду.

Поточний рахунок суб'єкта господарювання – рахунок, на який надходять кошти від реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг. Даний рахунок використовується для зберігання грошових коштів та здійснення всіх видів платежів.

Поточні фінансові інвестиції – інвестиції на строк, що не перевищує одного року, які можуть бути вільно реалізовані будь-коли.

Прискорена амортизація – метод визначення амортизації основних засобів за нормами, що перевищують офіційно затверджені норми амортизаційних відрахувань.

Приховані резерви – частина капіталу підприємства, яку не відображено в його балансі. Величина прихованих резервів у активі балансу дорівнює різниці між балансовою вартістю окремих майнових об'єктів підприємства та їх реальною (вищою) вартістю.

Продаж товарів – будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, іншими цивільно-правовими договорами та передбачають передання права власності на товари за певну компенсацію, а також операції з безоплатного надання товарів.

Просте відтворення основних засобів – постійне відновлення основних засобів у незмінних розмірах.

Прострочені кредити – кредити, що їх не повернуто установам банку чи іншим позичальникам в обумовлений термін через фінансові ускладнення, що виникли в позичальника.

Проступок – протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено відповідальність за проступки.

Регульовальна функція податків – форма впливу податків на різні

напрямки, показники діяльності суб'єктів господарювання. Такий вплив залежить від: об'єкта оподаткування та методики його визначення, від джерел сплати податків, розміру ставок податків і методики їх розрахунку, термінів сплати податків, податкових пільг, штрафних санкцій за порушення податкового законодавства суб'єктами господарювання.

Розміщення цінних паперів відчуження цінних паперів у визначений проспектом емісії цінних паперів спосіб.

Реєстр вимог кредиторів – список визнаних боржником або арбітражним судом грошових вимог кредиторів, а також вимог щодо сплати податків і зборів, складений розпорядником майна в порядку черговості задоволення кожної вимоги.

Резервний фонд – фонд, який створюється за рахунок чистого прибутку підприємства для забезпечення фінансування непередбачених витрат.

Резиденти – юридичні особи, а також суб'єкти господарської діяльності України, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо), які створені та здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства України з місцезнаходженням на її території.

Ремітент – власник переказного векселя (підприємство або банк), що отримує на свою користь комісійну винагороду за надану банком послугу щодо переказу суми, указаної у векселі, в обумовлений термін з рахунка векселедавця на рахунок власника векселя.

Рентабельність – показник рівня дохідності продукції, підприємства в цілому. Визначається як відношення прибутку до поточних витрат, авансованої вартості у відсотках.

Рентабельність основних засобів – показник ефективності їх використання, що обчислюється як відношення загального прибутку до вартості основних засобів.

Реорганізація підприємства – повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу, ліквідація окремих структурних підрозділів або створення на базі одного підприємства кількох інших. Найпоширенішими видами реорганізації є злиття, приєднання, поділ, відокремлювання, перетворення.

Реструктуризація активів – санаційні заходи, пов'язані зі зміною структури та складу активу балансу (досить часто ці зміни супроводжуються також змінами у складі та структурі пасивів).

Реструктуризація підприємства – здійснення організаційно-економічних, правових, виробничо-технічних заходів, спрямованих на зміну структури підприємства, його управління, форм власності, організаційно-правових форм, які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення.

Рефінансування дебіторської заборгованості – форма реструктури-

заці активів, яка полягає в переведенні дебіторської заборгованості в інші, ліквідні форми оборотних активів: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення.

Розподіл прибутку – порядок спрямування прибутку на задоволення потреб окремих учасників розподілу, а також на формування цільових грошових фондів.

Розподільний баланс – баланс підприємства, що реорганізується, на день припинення його діяльності, в якому окремими рядками відображаються активи і пасиви, розподілені між ним і підприємствами- правонаступниками.

Розподільний рахунок – рахунок, призначений для попереднього зарахування коштів в іноземній валюті, які згідно з чинним законодавством України підлягають продажу на міжбанківському валютному ринку. Залишок коштів у встановленому порядку зараховується на поточний рахунок.

Розпорядник майна – фізична особа, на яку в установленому порядку покладаються повноваження щодо нагляду та контролю за управлінням та розпорядженням майном боржника на період провадження справи про банкрутство. Повноваження розпорядника майна припиняються з дня затвердження арбітражним судом мирової угоди, призначення керуючого санацією або ліквідатора.

Розрахунковий вексель – вексель, який купують з дисконтом для покриття кредиторської заборгованості перед векселедавцем у розмірі вексельної суми.

Розрахунковий чек – розрахунковий документ, що містить письмове доручення власника рахунка (чекодавця) банку емітенту, в якому відкрито рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми.

Санатор – фізична або юридична особа, яка бажає взяти фінансову чи якусь іншу матеріальну участь (або бере таку участь) у санації підприємства, що зазнало фінансової кризи.

Санаційна спроможність – сукупність фінансових, організаційно-технічних та правових можливостей підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації.

Санаційний аудит – поглиблений аналіз фінансово господарського стану підприємств, який здійснюється на підприємствах, що потрапили у фінансову кризу.

Санаційний прибуток – прибуток, який виникає внаслідок викупу підприємством власних корпоративних прав (акцій, часток) за курсом, нижчим за номінальну вартість цих прав, або внаслідок їх безкоштовного передавання для анулювання, а також за одержання підприємством безповоротної фінансової допомоги, у тому числі через списання кредиторської заборгова-

ності.

Санація балансу – покриття відображених у балансі збитків з допомогою санаційного прибутку. Основними фінансовими джерелами санації балансу є емісійні доходи, одержані в результаті зменшення (збільшення) статутного капіталу підприємства; резервні фонди; безповоротна фінансова допомога власників, кредиторів та інших заінтересованих в успішній діяльності підприємства осіб.

Санація підприємств – комплекс послідовних, взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення його прибутковості та конкурентоспроможності в довгостроковому періоді.

Санкції договірні – міра покарання за порушення господарських угод.

Санкція в господарських відносинах – міра покарання за порушення встановленого порядку здійснення господарсько-фінансової діяльності.

Собівартість продукції – витрати, пов'язані з її виробництвом. Собівартість включає прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості встановлює підприємство.

Сталі пасиви – мінімальна (стійка) заборгованість із заробітної плати працівникам, з відрахувань на обов'язкове державне пенсійне страхування, соціальне страхування, а також частина резерву майбутніх платежів.

Строк обігу облігацій – строк, який починається з дня, що настає за днем реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення облігацій і видачі свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій, та закінчується днем, що передує дню початку погашення таких облігацій відповідно до проспекту їх емісії.

Технологічна структура капітальних вкладень – співвідношення в загальному обсязі капітальних вкладень витрат на будівельно-монтажні роботи, обладнання, інструмент та інвентар, інші капітальні роботи і витрати.

Товарний (комерційний) вексель – спосіб кредитування торговельних операцій.

Трасант – особа, що переказує свій платіж на іншу особу.

Факторинг – придбання банком права вимагати оплати фінансових зобов'язань, скуплених у різних осіб. Здебільшого банк купує дебіторські рахунки на поставлені товари чи надані послуги.

Фіксована ціна – незмінна відпускна ціна на окремі види продукції, робіт, послуг.

Фінансова діяльність – сукупність операцій, які спричиняють зміну величини та (або) складу власного і позикового капіталу.

Фінансова інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів.

Фінансова криза на підприємстві – кінцева стадія непрогнозованого процесу втрати (під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів) потенціалу розвитку, коли структура капіталу та ліквідність підприємства погіршуються настільки, що це загрожує його дальшому існуванню.

Фінансова рівновага – характеристика стану фінансової діяльності підприємства, за якого потреба у збільшенні обсягу активів підприємства балансується можливостями підприємства щодо формування його фінансових ресурсів.

Фінансова санація – покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення, відновлення або збереження ліквідності та платоспроможності підприємства, скорочення всіх видів заборгованості, поліпшення структури оборотного капіталу та формування фондів фінансових ресурсів, необхідних для проведення санаційних заходів виробничо-технічного характеру.

Фінансова стійкість підприємства – його спроможність забезпечити фінансову діяльність за рахунок власних коштів, не допускаючи не виправданої кредиторської заборгованості.

Фінансова стратегія – довгострокова мета фінансової діяльності підприємства, що залежить від його фінансової політики, вибору найефективніших способів досягнення цієї мети.

Фінансовий вексель – спосіб мобілізації грошових ресурсів, що має депозитну природу.

Фінансовий лізинг (оренда) – господарська операція фізичної чи юридичної особи, що передбачає придбання орендодавцем на замовлення орендаря основних фондів з наступним їх переданням у користування орендарю на строк, що не перевищує строку повної амортизації основних фондів з обов'язковим дальшим переданням права власності на такі основні фонди орендарю.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигоди для інвестора.

Фінансові інструменти – цінні папери, строкові контракти (ф'ючерси), відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) у разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу або фондового індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курсіві та відсоткові опціони).

Фінансові ресурси – грошові кошти, що перебувають у розпоряджен-

ні підприємства. До фінансових ресурсів належать усі грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується поза фондами.

Фіскальна функція податків – мобілізація коштів у розпорядження держави, через розподіл частини валового національного продукту та формування централізованих фінансових ресурсів для забезпечення виконання функцій держави. Для реалізації цієї функції важливе значення має постійність і стабільність надходження коштів до державного бюджету.

Фонди обігу – готова продукція на складі та відвантажена; кошти на рахунках у банках і в розрахунках, дебіторська заборгованість.

Цінні папери – документи, які засвідчують зобов'язальні відносини між особою, яка їх видала, та особою, яка є їхнім власником. Документ вважається цінним папером якщо відповідно до законодавства він може бути самостійним об'єктом прав. Цінні папери в залежності від виду засвідчують наявність певних правовідносин, зокрема: корпоративних прав (як акції), відносин позики (як облігації), а також передбачають можливість передачі всіх прав, що випливають із цих документів, іншим особам шляхом передачі прав на сам цінний папір.

Чек грошовий – документ стандартної форми, який використовується для отримання підприємствами готівки з рахунків у банківських установах.

Чекодавець – юридична або фізична особа, котре отримує кошти на чек.

Чекодержатель – підприємство, котре отримує кошти на чек.

Чистий дохід – грошовий вираз вартості новоствореного продукту, що визначається як різниця між валовим доходом і заробітною платою.

Чистий оборотний капітал – різниця між поточними активами і поточними (короткостроковими) зобов'язаннями.

Чистий прибуток – прибуток підприємства, який залишається після сплати податку на прибуток.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдєєва Ю.С. Оцінка відповідності рівня фінансових показників ломбарду динаміці змін на ринку / Ю.С.Авдєєва // Управління розвитком. – №11 (87). - 2010. – С. 139-141.
2. Авдєєва Ю.С. Формування рейтингу ломбардів / Ю.С.Авдєєва // Фінанси очима студентів: Збірник матеріалів студентської науково-практичної конференції (м. Харків, 23-26 березня 2010 р.) у 4-х томах. – Том 1. – Х. : Модель Всесвіту, 2010. – С. 5-6.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. / Для студентів вищих навчальних закладів / О.Я. Базилінська – К.: ЦУЛ, 2009.- 328 с.
4. Белл И., Гибсон П., Досон П., Ясеновец И. Агентство Standard & Poors, The McGraw-Hill Companies Ценные бумаги, обеспеченные коммерческой недвижимостью: юридические и структурные аспекты [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.standardandpoors.com.
5. Бібліотека Бухгалтерського Обліку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pro-u4ot.info
6. Бірюков Г. М. Фінансовий моніторинг у протидії легалізації (відмиванню) коштів в Україні [Електронний ресурс]/ Г. М. Бірюков, І. Г. Бірюкова. - Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2010_1/2010_1_Biryukov_Viryukova.pdf.
7. Благодатин А.А. и др. Финансовый словарь /А.А. Благодатин, Л.Ш. Лозовский, Б.А. Райзберг. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 378 с.
8. Буковинський С. Досвід використання інструментів рефінансування в монетарній політиці Європейського центрального банку / С. Буковинський, В. Корнівська // Вісник НБУ. – 2010. – №3. – С. 9-13.
9. Булій Н. О. Особливості ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг України [Електронний ресурс] / Н. О. Булій. - Режим доступу :<http://libfor.com/index.php?newsid=1371>
10. Буткевич С. А. Фінансовий моніторинг: зарубіжний досвід та українська модель : монографія / С.А.Буткевич – Сімферополь : Кримнавчпеддерж-видав, 2012. – 314 с.
11. Васюренко О.В. Банківські операції: Навч. посіб. / О.В.Васюренко. – К.: Знання, 2001. – 255с.
12. Вендеров А.М. CASE-технологии. Современныметоды и средства проектированияинформационных систем / А.М. Вендеров. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 210 с.
13. Внукова Н.М. Вибір якісних показників кредитно-рейтингової оцінки підприємств-емітентів / Н.М. Внукова, Н.І. Зінченко // Економіка розвитку. - 2006.- №3.- С.101-103.

14. Внукова Н.М. Державне регулювання аудиту фінансових установ / Н.М.Внукова // Корпоративне управління в Україні, менеджмент, фінанси, аудит: Матеріали наук.-практ. конф. – Рівне: НУВГП, 2006. – Ч.1. – С.134-136.
15. Внукова Н.М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики / Н.М.Внукова, В.А.Смоляк. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 184 с.
16. Внукова Н.М. Сучасні підходи до методичного забезпечення кредитно-рейтингової оцінки підприємств-емітентів / Н.М.Внукова, Н.І.Притула // Економіка України. – 2007. – №10. – С. 38-42.
17. Внукова Н.М. Управління кредитним ризиком у споживчому кредитуванні / Н.М. Внукова, М.О. Васильєва // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць.– 2009.– №1.– С.71–77.
18. Внукова Н.Н. Методологические проблемы развития системы рыночной инфраструктуры / Н.Н.Внукова. – Препринт. – Х.; СВНЦ НАНУ, АО «НТИ ТТР», 1998.- 16 с.
19. Внукова Н.Н. Управление развитием рыночной инфраструктуры (методологический и организационный аспект) / Н.Н. Внукова : Монография. – Х.: Форт, 1998.- 132 с.
20. Вовк В.Я. Кредитування і контроль: навч. посіб./ В.Я. Вовк, О.В. Хмеленко.- К.: Знання, 2008.- 463 с.
21. Всеукраїнська Асоціація Ломбардів [Електронн. ресурс]. – Режим доступу:<http://lombard.org.ua/cgi-bin/myAccount/myAccount.cgi?action=dp&vs=2/scId=6&p=pDb&pDbId=125>.
22. Гонта О.І. Стан та перспективи розвитку ломбардів в Україні [Електронний ресурс] / О.І. Гонта, М.В. Дубина, Т.О. Романенко // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_0/34.htm
23. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
24. Гусєв Ю. Ломбарди на ринку небанківського кредитування [Електронний ресурс] / Ю.Гусєв. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/143.htm
25. Деякі питання організації фінансового моніторингу: Постанова КМУ від 25.08.2010 № 747 [Електронний ресурс]. - Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/747-2010-п>
26. Доунс Дж., Гурман Дж. Элиот. Финансово-инвестиционный словарь / Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1994. – 586 с.
27. Єфремова К. Ломбарди як учасники господарсько-правових відносин на ринку виробів із дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння / К.Єфремова // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 4. – С.121-123.
28. Жабинець О.Й. Особливості здійснення в Україні фінансового моніторингу легалізації отриманих злочинним шляхом доходів [Електронний ресурс]/ О.Й. Жабинець. - Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/19_4/282_Zhabynesc_19_4.pdf.

Навчальне видання

**ПОРЯДОК ЗБОРУ МАТЕРІАЛІВ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ
ПРАВOPУШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ ВАЛЮТИ, ЦІННИХ ПАПЕРІВ,
А ТАКОЖ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДІЯЛЬНІСТЮ ЛОМБАРДІВ**

Методичні рекомендації

Серія: «БІБЛІОТЕКА ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ»

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуга*

Підп. до друку 25.05.2017 р. Формат 60x84/16. Друк – цифровий. Гарнітура – Times.
Ум.-друк. арк. 2,50. Тираж 50 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 164-р від 07.08.2013